

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžsk/11/2017
Identifikačné číslo spisu: 8014200134
Dátum vydania rozhodnutia: 27.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8014200134.6

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci žalobcu (sťažovateľa) Patryka Zabawu - ARTIMA, IČO: 46 022 546, Centrálna 632/7, Svidník, právne zastúpený JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, Masarykova č. 2, Prešov, proti žalovanej Sociálnej poisťovni - ústredie, ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, za účasti: 1/ D. X. D., B., Poľská republika, právne zastúpený JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, Masarykova č. 2, Prešov, 2/ Z. Z., M., Poľská republika, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovanej č. 52565-3/2013-BA zo dňa 4. decembra 2013 a č. 46693-2/2013-BA zo dňa 3. decembra 2013, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 11Scud/2/2014-135 zo dňa 6. decembra 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.
Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov ako prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. 22839-30/2013-PO zo dňa 12.08.2013 rozhodla podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 a § 210 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. tak, že príbratému účastníkovi 1/ nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi žalobcu dňom 01.02.2013 podľa slovenskej legislatívy. Rozhodnutie odôvodnila tým, že na základe výsledkov kontroly nebolo preukázané, že príbratý účastník 1/ reálne vykonával činnosť ako zamestnanec na území SR, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom. Na odvolanie žalobcu žalovaná rozhodnutím č. 52565-3/2013-BA zo dňa 04.12.2013 odvolanie zamietla a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdila.

2. Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov ako prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. 22835-18/2013-PO zo dňa 14.08.2013 rozhodla podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 a § 210 ods. 1 zákona č.

461/2003 Z.z. tak, že príbratému účastníkovi 2/ nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi žalobcu od 01.03.2012 do 31.03.2012 podľa slovenskej legislatívy. Rozhodnutie odôvodnila tým, že na základe výsledkov kontroly nebolo preukázané, že príbratý účastník 2/ reálne vykonával činnosť ako zamestnanec na území SR, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom. Na odvolanie žalobcu žalovaná rozhodnutím č. 46693-2/2013-BA zo dňa 03.12.2013 odvolanie zamietla a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdila.

II.

Konanie na krajskom súde

3. Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutí žalovanej č. 52565-3/2013-BA zo dňa 4. decembra 2013 a č. 46693-2/2013-BA zo dňa 3. decembra 2013.

4. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že S.s.p. v ustanovení § 178 ods. 1 upravuje, že žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Podľa § 177 ods. 2 v spojení s § 199 ods. 3 S.s.p. ochrany iných ako subjektívnych práv sa môže domáhať len prokurátor alebo subjekt výslovne na to oprávnený zákonom. Žalobca uvedenú podmienku nespĺnil. Z uvedeného teda vyplýva, že napadnutým rozhodnutím alebo opatrením musí byť žalobca ukrátený na svojich právach alebo právom chránených záujmoch. Žalobca v žalobách namietal, že správne orgány v preskúmaných veciach nedodrжали zákonný postup, rozhodnutia sú nezákonné, arbitrárne, avšak ani v jednej žalobe okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí netvrdí žiadne porušenie jeho subjektívnych práv. Krajský súd uznal, že pri vydávaní rozhodnutí neboli dodržané procesné lehoty, avšak aj podľa názoru súdu toto procesné pochybenie nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí, lebo ide o procesnú lehotu. Zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca nedosiahol priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

5. Za nedôvodnú považoval krajský súd námietku žalobcu, že sociálna poisťovňa pobočka a žalovaná ako organizačné zložky sociálnej poisťovne neboli oprávnené vykonať v predmetnej veci kontrolu vo vzťahu k reálnemu výkonu zamestnania zamestnancami žalobcu.

6. V súvislosti s námietkou žalobcu, že ide o nerozlučné spoločenstvo žalobcu a účastníkov administratívneho konania (ktorí žalobu nepodali) krajský súd zdôraznil, že práva žalobcu a účastníka administratívneho konania v správnom súdnom konaní sú diametrálne odlišné a žalobca v žalobe nemôže účinne brániť iné ako svoje subjektívne práva, čo jednoznačne vyplýva z citovaného ustanovenia § 177 ods. 2 v spojení s § 199 ods. 3 S.s.p. Konanie o správnych veciach podľa S.s.p. je špecifické a aplikácia ustanovení Civilného sporového poriadku prvej a druhej časti podľa § 25 S.s.p. musí byť primeraná.

7. Za nedôvodnú považoval krajský súd aj námietku žalobcu, že bola porušená zásada dvojinštančnosti konania, pretože z obsahu predložených administratívnych spisov je nepochybné, že žalovaná vo veci nerozhodovala na základe iných dôkazov ako tých, ktoré boli zistené pred vydaním prvostupňových rozhodnutí, pričom je notoricky známou skutočnosťou, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria jeden celok. Rozhodnutia žalovanej sú len podrobnejšie skutkovo a právne odôvodnené. Takýto postup žalovanej umožňuje zákon č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené nedostatky odstráni.

8. Podľa názoru krajského súdu žalobcom napadnuté rozhodnutia správnych orgánov boli vydané v súlade s ustanovením § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., pretože v odôvodneniach rozhodnutí uviedli, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami boli vedené pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovali.

9. K ostatným námietkam žalobcu vo vzťahu k prejedikovaniu rozhodnutí v oznámení žalovanej príslušnému orgánu Poľskej republiky a retroaktívite krajský súd uviedol, že žalobca v žalobách

nenamietal v súvislosti s uvedenými námietkami porušenia konkrétneho právneho predpisu, ktorý by správnym orgánom takýto postup zakazoval, a aké subjektívne práva žalobcu boli porušené.

10. Po preskúmaní rozhodnutí žalovanej v spojení s prvostupňovými rozhodnutiami krajský súd dospel k záveru, že k porušeniu subjektívnych práv žalobcu nedošlo, rozhodnutia a postup žalovanej boli v súlade so zákonom, a preto žaloby ako nedôvodné zamietol podľa § 190 S.s.p.

11. O nároku na náhradu trov konania rozhodol krajský súd podľa § 167 S.s.p. tak, že žalobcovi, ktorý v konaní úspech nemal, nárok na náhradu trov konania nepriznal.

III.

Konanie na kasačnom súde

12. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľ opätovne v kasačnej sťažnosti namietal rovnaké skutočnosti ako v podanej žalobe a v administratívnom konaní. Teda, že v priebehu administratívneho konania došlo k porušeniu jeho subjektívnych práv. Sťažovateľ ďalej namietal nedostatočne zistený skutkový stav veci, v dôsledku čoho sú napadnuté rozhodnutia žalovanej nepreskúmateľné a arbitrárne. Žalovaná počas vykonávania kontroly neformulovala ako spornú, pochybnú, či pre posúdenie podstatnú okolnosť práve reálny výkon práce zamestnancov sťažovateľa, a preto ak si žalovaná nevyžiadala od sťažovateľa iné dôkazy a listiny, než ktoré jej sťažovateľ predložil, a ani sama nevykonala ďalšie dokazovanie, nemal sťažovateľ reálnu možnosť preukázať reálny výkon práce svojich zamestnancov. Sťažovateľ naďalej trvá na tom, že v administratívnom konaní nebola dodržaná zákonná lehota na rozhodnutie.

13. Na základe uvedeného navrhol, aby kasačný súd rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie, prípadne aby ho zmenil a zrušil napadnuté rozhodnutie žalovanej v spojení s prvostupňovým rozhodnutím správneho orgánu.

14. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že žalobca neuviedol v kasačnej sťažnosti také námietky, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutých rozhodnutí žalovanej, a preto navrhla, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

15. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) postupom podľa § 492 S.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 S.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 27.04.2018 (§ 137 ods. 2 S.s.p.).

16. Predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok krajského súdu, ktorým zamietol žaloby proti rozhodnutiam žalovanej o nevzniknutí povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti pribratým účastníkom ako zamestnancom žalobcu, ako aj rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu a konania týmito rozhodnutiam predchádzajúce, a preto primárne v medziach kasačnej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd preskúmal rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci kasačného konania skúmal aj napadnuté rozhodnutia žalovanej, najmä z toho pohľadu, či kasačné námietky žalobcu sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu. Po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) sa kasačný súd stotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil krajský súd zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom, ako aj sťažovateľom, ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise.

Podľa čl. 11 ods. 1 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 833/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určujú v súlade s touto hlavou.

Podľa čl. 11 ods. 3 písm. a) základného nariadenia s výhradou článkov 12 až 16 osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu.

Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo viacerých členských štátoch podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska, ak takáto osoba vykonáva podstatnú časť svojej činnosti v tomto členskom štáte, alebo ak je zamestnaná vo viacerých podnikoch, alebo ju zamestnáva viacero zamestnávateľov, ktorých registrované sídlo alebo miesto podnikania je v odlišných členských štátoch.

Podľa čl. 13 ods. 3 základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1.

17. Kasačný súd po preskúmaní spisového materiálu krajského súdu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis žalovanej dospeľ k záveru, že kasačné námietky sťažovateľa nie sú dôvodné.

18. Kasačný súd sa stotožnil so záverom krajského súdu, ako aj žalovanej, že na základe vykonanej kontroly je zrejmé, že dotknutým zamestnancom sťažovateľa, ktorých sťažovateľ prihlásil na sociálne poistenie, nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. V konaní totiž nebol preukázaný reálny výkon zamestnancov (príbratých účastníkov) sťažovateľa na území Slovenskej republiky a ani splnenie podmienok na určenie miesta podnikania.

19. K veci kasačný súd dodáva, že jednou z rozhodujúcich skutočností na určenie miesta výkonu činnosti, a teda aj na posúdenie a určenie príslušnosti k právnym predpisom sociálneho zabezpečenia je určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania. Ak osoba pracujúca vo viacerých členských štátoch nevykonáva podstatnú časť činnosti v členskom štáte bydliska, uplatňujú sa právne predpisy členského štátu, v ktorom má zamestnávateľ registrované sídlo alebo miesto podnikania. Termín registrované sídlo alebo miesto podnikania v základom alebo vykonávacom nariadení síce nie je vymedzený, Súdny dvor v prípade Planzer Luxembourg Sarl C-73/06 vypracoval termíny, na základe ktorých je možné určiť registrované sídlo alebo miesto podnikania zamestnávateľa. Podľa názoru Súdneho dvora určenie miesta sídla hospodárskej činnosti predpokladá zohľadnenie súhrnu faktorov, medzi ktorými sa v prvom rade nachádza sídlo, miesto ústredia, miesto stretnutia riadiacich osôb spoločnosti a miesto, obvykle totožné, v ktorom sa rozhoduje o všeobecnej podnikovej politike. Ďalšie faktory, ako napríklad bydlisko riadiacich osôb, miesto konania valného zhromaždenia, miesto uloženia správnych a účtovných dokumentov a miesto hlavného priebehu finančných činností, najmä bankových sa môžu zohľadniť tiež.

20. S poukazom na vyššie uvedené kasačný súd ďalej uvádza, že registrované sídlo alebo miesto podnikania môžu byť uznané po splnení určitých podmienok. Tieto kritéria skúma inštitúcia v mieste bydliska na základe dostupných informácií alebo v úzkej spolupráci s inštitúciou v členskom štáte, kde má zamestnávateľ registrované sídlo alebo miesto podnikania. V rámci skúmania predmetných skutočností je potrebné preukázať miesto, kde má zamestnávateľ registrované sídlo a správu, dĺžku obdobia od zriadenia zamestnávateľa v členskom štáte, počet administratívnych zamestnancov pracujúcich v sídle, miesto, kde je uzatvorená väčšina zmlúv a pod. V prípade, že zamestnávateľ nespĺňa podmienky registrácie sídla alebo miesta podnikania, nemôže sa na zamestnancov uplatňovať legislatíva štátu, v ktorom má zamestnávateľ registrované sídlo alebo miesto podnikania, čo je vzhľadom na výsledky kontroly aj tento prípad.

21. Z výsledkov kontroly je zrejmé, že sťažovateľ predložil formálne doklady, ako sú pracovná zmluva,

mzdový list, výplatné pásky, evidenciu dochádzky, ale nepredložil doklady preukazujúce reálny výkon práce zamestnanca, z ktorých by bolo zrejmé, že zamestnanec vykonával prácu na určenom mieste.

22. Po preskúmaní spisového materiálu sa kasačný súd stotožnil so záverom správneho súdu, podľa ktorého sťažovateľ nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv. Z § 178 ods. 1 v spojení s § 177 ods. 2 S.s.p. vyplýva, že žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch a ochrany iných ako subjektívnych práv sa môže domáhať len prokurátor alebo subjekt výslovne na to oprávnený zákonom. Sťažovateľ však v konaní nenamietal konkrétne porušenie svojich subjektívnych práv, ale porušenie práv dotknutých zamestnancov.

23. Čo sa týka rozsudkov Krajského súdu v Prešove, na ktoré poukazoval sťažovateľ, kasačný súd dáva do pozornosti, že rozhodnutia krajského súdu nie je možné považovať za judikatúru aplikovateľnú na predmetnú vec, nakoľko rozhodnutiami krajských súdov kasačný súd nie je viazaný aj s poukazom na to, že podliehajú prieskumu zákonnosti kasačným súdom.

24. Kasačný súd vzhľadom na námietky uplatnené sťažovateľom uvádza, že preskúmané rozhodnutia spĺňajú požiadavku na obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle § 209 zákona č. 461/2003 Z.z. Uvedené rozhodnutia správneho orgánu vychádzajú z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré je následne vyhodnotené a právne posúdené. Kasačný súd sa stotožňuje s právnymi závermi zistenými v predchádzajúcich konaniach o tom, že pribratí účastníci nespĺňajú zákonné podmienky pre vznik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy.

25. Po preskúmaní podanej kasačnej sťažnosti kasačný súd konštatuje, že s právnymi námietkami sťažovateľa sa krajský súd v rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na kasačnom súde, a preto námietky uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil najvyšší súd ako nedôvodné, ktoré neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozhodnutia. Z uvedeného dôvodu kasačnú sťažnosť podľa § 461 S. s. p. ako nedôvodnú zamietol.

26. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že sťažovateľovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 S. s. p. a analogicky podľa § 167 ods. 1 S. s. p.) a rovnako aj žalovanej nárok na ich náhradu nepriznal v súlade s § 467 ods. 1 S. s. p. a analogicky podľa § 168 S. s. p.

27. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.